

سنتر کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۳،۵-تری فلوئورومتیل) فنیل) بورات و بررسی نقش کاتالیزگری آن بر واکنش الکترون دوستی آروماتیکی ایندول با بتا - نیترواستایرن

حسن حذرخانی*

گروه شیمی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، تهران، ایران

چکیده: در این پژوهش، تاثیر کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۳،۵-تری فلوئورومتیل) فنیل) بورات بر روی واکنش الکترون دوستی آروماتیکی ایندول بررسی شده است. این واکنش به دلیل تشکیل پیوند کربن - کربن و شرکت یک ترکیب هتروسیکل از این نظر اهمیت دارد که می‌تواند در سنتر ترکیب‌های هتروسیکل راه‌گشا باشد. برای این منظور ابتدا کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تری کلرید $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}$ - Cl^- از واکنش کبالت (II) کلرید شش آبه با گوانیدین بنزایمیدازول سنتر شده و تاثیر آن بر واکنش جایگزینی - افزایشی الکترون دوستی آروماتیکی مطالعه شد. نتیجه‌ها نشان دادند که این کمپلکس نمی‌تواند واکنش ایندول را با بتا - نیترو استایرن کاتالیز کند. سپس کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۳،۵-تری فلوئورومتیل) فنیل) بورات، $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}$ - 3BArf^- سنتر شده و واکنش الکترون دوستی ایندول با بتا - نیترو استایرن در حضور مقدار ۱۰٪ مولی از این کمپلکس مورد مطالعه قرار گرفت. نتیجه‌ها نشان دادند که جایگزینی یون کلرید با یون تراکیس(۳،۵-تری فلوئورومتیل) فنیل) بورات سبب می‌شود که واکنش به خوبی پیش برود و کاتالیز شود زیرا خصلت چربی دوستی کمپلکس افزایش یافته و در حل‌های با قطبیت کمتر مانند دی کلرومتان حل می‌شود و در مجاورت بتا - نیترو استایرن قرار گرفته و با آن بر همکنش‌های قوی تری می‌دهد. به طوری که بخش گوانیدین بنزایمیدازول موجود در کمپلکس، با بتا - نیترو استایرن پیوند هیدروژنی می‌دهد و آن را برای حمله ایندول واکنش پذیر تر می‌کند. در ادامه واکنش ۵-متوكسی ایندول نیز با بتا - نیترو استایرن بررسی گردید و مشخص شد که این کمپلکس به طور کلی واکنش الکترون دوستی ایندول و ایندول‌های استخلافی با بتا - نیترو استایرن را سرعت می‌بخشد.

واژگان کلیدی: گوانیدین بنزایمیدازول، ایندول، جایگزینی الکترون دوستی آروماتیکی، بتا-نیترو استایرن، کمپلکس کبالت.

KEYWORDS: aromatic electrophilic substitution, Co (III) complex, indole, β - Nitrostyrene, guanidinobenzimidazole.

+Email: hazarkhani@gmail.com & hazarkhani@oerp.ir

* عهده‌دار مکاتبات

مقدمه

هتروآروماتیک با نیترو الکن‌ها گزارش شده است [۲۵-۲۸]. این پژوهش اساساً با هدف یافتن کاتالیزگری مناسب برای واکنش آناتیو گزین الکترون دوستی آروماتیکی ایندول با بتا- نیترو استایرن به عنوان ترکیبی با کمبود الکترون انجام شده است. به طوری که پیش از هر چیز، بایستی کمپلکسی کایرال سنتز می‌شد که می‌توانست با بتا- نیترو استایرن پیوند هیدروژنی بدهد و واکنش آن را با ایندول سرعت بخشد. بر همین اساس، گوانیدین بنزایمیدازول به عنوان لیگاند برای تشکیل کمپلکس انتخاب شد، زیرا این ترکیب تعداد زیادی اتم نیتروژن دارد و می‌تواند در دو نقش ظاهر شود. به طوری که هم توانایی برقراری پیوند هیدروژنی داشته و هم می‌تواند با کبالت کمپلکس تشکیل دهد. بررسی واکنش کبالت با این ترکیب، نشان داد که واکنش به خوبی پیش می‌رود و کمپلکسی ایجاد می‌شود که مخلوطی از ایزومرهای نوری است. پیش از جداسازی آن‌ها، باید واکنش الکترون دوستی آروماتیکی بتا- نیترو استایرن با ایندول در حضور کمپلکس سنتز شده که مخلوطی از ایزومرهای نوری است، مطالعه می‌شد. بررسی واکنش بتا- نیترو استایرن با ایندول در حضور کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تراترکیس)۳-۵-۳ (تری فلوئورومتیل) (فنیل) بورات نشان داد که این واکنش به خوبی پیش می‌رود. انجام شدن این واکنش عملاً این نوید را می‌دهد که پژوهش بر روی چگونگی جداسازی ایزومرهای نوری کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تراترکیس)۳-۵-۳ (تری فلوئورومتیل) (فنیل) بورات ارزشمند است زیرا سبب می‌شود کاتالیزگرهای مناسبی برای واکنش‌های آناتیو گزین یا دیاسترئو گزین ایندول و ترکیب‌های دیگر از جمله اتیل استواتات و دی متیل مالونات با بتا نیترو استایرن و دیگر گونه‌های پذیرنده الکترون پیدا کرد. در این مقاله یافته‌های مربوط به سنتز کمپلکس‌های کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تری کلرید و کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تراترکیس)۳-۵-۳ (تری فلوئورومتیل) (فنیل) بورات و تاثیر آن‌ها بر روی واکنش الکترون دوستی ایندول با بتا نیترو استایرن بررسی خواهد شد.

بخش تجربی**مواد شیمیایی**

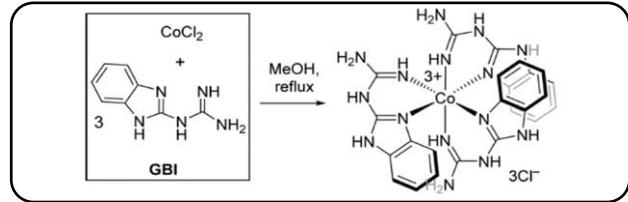
ایندول، ۵-متوكسی ایندول، بنزایمیدازول گوانیدین، n-پروپیل منیزیم کلرید، دی(۳-۴-۳ تری فلوئورو متیل) فنیل برمید، نقره بور تترافلوئورید و بتا- نیترو استایرن از شرکت آلدريچ خریداری شد.

حلقه‌های هتروسیکل به طور وسیعی در فراورده‌های طبیعی و سنتزی یافت می‌شوند و نقش اساسی در طراحی و سنتز مواد دارویی گوناگون دارند [۶-۱۶]. از سوی دیگر تشکیل پیوند کربن - کربن در فرایند سنتز مواد آلی یکی از کلیدی‌ترین مرحله‌های سنتز است. بر همین اساس واکنش افزایشی الکترون دوستی ترکیب‌های آروماتیک با آنکه‌ای که کمبود الکترون دارند همواره مورد توجه بوده است. از میان آنکه‌ای پذیرنده نوکلئوفیل‌ها و ذره‌های غنی از الکترون، نیتروآلکن‌ها به دلیل داشتن گروه الکترون کشنده قوی و همچنین امکان تبدیل گروه نیترو به گروه‌های عاملی دیگر به طور گسترده به کار رفته‌اند [۷-۱۰]. افزایش ایندول به آنکه‌ای با کمبود الکترون مانند بتا- نیترو استایرن و سینامالدھید، از بسیاری جهت‌ها شبیه واکنش فریدل کرافتس بوده و اهمیت کلیدی در سنتز ترکیب‌های آلی حاوی حلقه‌های هتروسیکل دارد زیرا منجر به تشکیل پیوند کربن - کربن می‌شود [۱۱]. البته به دلیل قدرت نوکلئوفیلی زیاد کربن شماره ۳ در ایندول، واکنش افزایشی الکترون دوستی در این موقعیت انجام می‌شود و فراورده‌های به دست آمده از این واکنش متعاقباً می‌توانند به آکالوئیدهای حاوی ایندول تبدیل شوند.

از سوی دیگر تشکیل پیوند کربن - کربن نامتقارن یکی از چالشی‌ترین موضوع‌ها در زمینه سنتز آلی بوده، به طوری که سنتز آناتیو گزین کربن - کربن از زمینه‌های پژوهشی مورد توجه شیمیدانان است [۱۲-۱۴]. از میان انواع واکنش‌های آلی برای سنتز مرکز کایرال و تولید فراورده‌هایی با آناتیو گزینی یا دیاسترئو گزینی بالا، واکنش‌های افزایشی الکترون دوستی آروماتیکی و افزایشی نوکلئوفیل‌ها به آنکه‌ای با کمبود الکترون، از پرکاربردترین واکنش‌ها هستند [۱۵-۱۶].

واکنش افزایشی ایندول به آنکه‌ای با کمبود الکترون با کمپلکس‌های فلزهای گوناگون و همچنین ترکیب‌های آلی کاتالیز می‌شوند [۱۷-۲۲]. هر دو دسته این کاتالیزگرهای قادرند که ترکیب کربونیلی غیر اشباعی یا آنکه با کمبود الکترون را با برهمنکش‌های اسید - باز یا برقراری پیوند هیدروژنی فعال کنند. مولکول‌های آلی که توانایی تشکیل پیوند هیدروژنی از دو موقعیت را دارند، به عنوان کاتالیزگرهای آلی مناسبی برای فعال‌سازی گروه کربونیل و ترکیب‌های مرتبط شناخته می‌شوند. مشتقهای اوره و تیو اوره کاتالیزگرهایی هستند که از طریق تشکیل پیوند هیدروژنی از دو موقعیت واکنش افزایشی مایکل و الکترون دوستی آروماتیکی را سرعت می‌بخشند [۲۳-۲۴]. برای نمونه، بیس(۳-۵-بیس(تری فلوئورومتیل) فنیل) آتیواوره برای کاتالیز واکنش آلکیلاسیون ترکیب‌های آروماتیک و

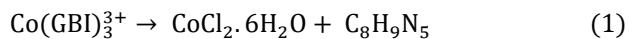
قطره چکانی وصل کرده و دو سر دیگر بالن به سامانه خلا و گاز نیتروژن متصل گردید. با استفاده از پمپ خلا، هوای درون بالن و لوله ها و قیف قطره چکان تخلیه شده و به جای آن نیتروژن وارد گردید. به طوری که گاز نیتروژن پیوسته با سرعت کم درون ظرف جریان داشت. سپس ۱۲۰ میلی لیتر تراهیدروفوران خشک شده تحت جریانی از گاز نیتروژن به درون بالن افزوده شده و محتویات بالن با استفاده از حمام نمک سدیم کلرید و کلسیم کلرید تا ۲۰ درجه سلسیوس سرد شد. پس از آن ۲۵ میلی لیتر (۱۴٪ مول) ۱-برمو-۳، ۵-بیس (تری فلئورومتیل)بنزن با استفاده از قیف قطره چکان به آرامی به درون بالن اضافه گردید. سپس ۰.۰۱ میلی لیتر از محلول ۲ مول بر لیتر ایزوپروپیل منیزم کلرید (۱/۶ مول) تحت نیتروژن و قطره قطره در مدت ۴۵ دقیقه به محتویات بالن افزوده شد. پس از آن دمای مخلوط واکنش در مدت یک ساعت از ۲۰-درجه سلسیوس به صفر درجه سلسیوس رسانده شد. در ادامه ۴/۸۴ گرم نقره تترافلئورو بورات (۲۵ میلی مول) تحت جریانی از گاز نیتروژن به محتویات درون بالن و با سرعت افزوده شده و مخلوط به دست آمده به مدت ۶۴ ساعت در دمای هم زده شد. مخلوط قرمز به دست آمده به مدت ۲۴ ساعت بازروانی گردید. پس از آن، محلول را به مدت ۲۴ ساعت در یخچال قرار داده تا سرد شده و رسوب صورتی رنگ تشکیل شود. رسوب ایجاد شده با صاف کردن جمع آوری شده و با استفاده از پمپ خلا خشک شد. در نتیجه این عمل، ۰.۷۰۷ گرم (۱۰٪ مول، با بازده ۶۴٪) رسوب قرمز کبالت تری گوانیدین بنزايمیدازول تری کلرید (Co(GBI)₃³⁺, 3Cl⁻) با نقطه ذوب ۲۳۷-۲۳۸°C به دست آمد [۳۴].

واکشن ستز کبالت تری گوانیدین بنزايمیدازول تری کلرید
Co(GBI)₃³⁺, 3Cl⁻

همه حلالها با روش های موجود خشک شده و در شرایط مناسب دور از رطوبت نگهداری شدن.

ستز کبالت تری گوانیدین بنزايمیدازول تری کلرید
به یک بالن حاوی ۲۰ میلی لیتر متانول، ۰.۰۲۰۶ گرم (۱/۶ میلی مول) از کبالت (II) کلرید شش آبه افزوده شد. سپس ۰.۰۸۳۹ گرم (۴/۸ میلی مول) گوانیدین بنزايمیدازول را در ۳۰ میلی لیتر متانول حل کرده و به محلول ارغوانی کبالت (II) کلرید شش آبه در متانول اضافه و همزمان هم زده شد. مخلوط قرمز به دست آمده به مدت ۲۴ ساعت بازروانی گردید. پس از آن، محلول را به مدت ۲۴ ساعت در یخچال قرار داده تا سرد شده و رسوب صورتی رنگ تشکیل شود. رسوب ایجاد شده با صاف کردن جمع آوری شده و با استفاده از پمپ خلا خشک شد. در نتیجه این عمل، ۰.۷۰۷ گرم (۱۰٪ مول، با بازده ۶۴٪) رسوب قرمز کبالت تری گوانیدین بنزايمیدازول تری کلرید (Co(GBI)₃³⁺, 3Cl⁻) با نقطه ذوب ۲۳۷-۲۳۸°C به دست آمد [۳۴].

NMR (DMSO-d₆ δ/ppm): ¹H (500 MHz): 7.24 (m, 2H of 3 o-C₆H₄), 6.96 (m, 2H of 3 o-C₆H₄), 7.17 (m, 1H of 3 o-C₆H₄), 7.09 (m, 1H of 3 o-C₆H₄), 5.57 (m, 1H of 3 o-C₆H₄), 6.94-6.78 (m, 3H of 3 o,m-C₆H₄), 6.64 (apparent s, 1H of 3 m-C₆H₄), 6.38-6.27 (m, 10H, 1H of 3 m-C₆H₄ and overlapping NH signals), 4.81, 4.52, 4.06 (3 br s, 6H, 3 NH₂), 3.17 (br s, 6H, 3 H₂O).

¹³C{¹H} (125 MHz): δ/ppm: 159.3, 156.9, 156.7 (3s, 3N=C(NH)₂), 153.2, 152.5, 150.2 (3 s, 3(NH=CNH₂)), 141.1, 140.7, 140.3 (3s, 3HNCCH-CHCHCHCN), 138.2, 137.4, 135.9 (3 s, 3 HNCCHCHCHCN), 120.7, 120.3, 119.3, 119.0 (4 s (two peaks obscured or overlapping), 3 NCCHCHCHCHCN), 115.4, 113.9, 112.2, 112.0, 111.8, 111.2 (6s, 3NCCHCHCHCHCN).

IR (thin film, cm⁻¹): 3214, 1668, 1602, 1566, 1462, 1455, 1208, 1050, 754. UV-Vis (DMSO): λ max 516 nm (ε 343 dm³/mol.cm).

ستز در مقیاس زیاد نقره تری (تراکیس(۳-۵-تری فلئورومتیل) فنیل) بورات، AgBArf
یک بالن یک لیتری سه دهانه را برداشته و به یک سر آن، قیف

تری فلئورومتیل) فنیل) بورات را تأیید می کنند [۳۰-۲۹].

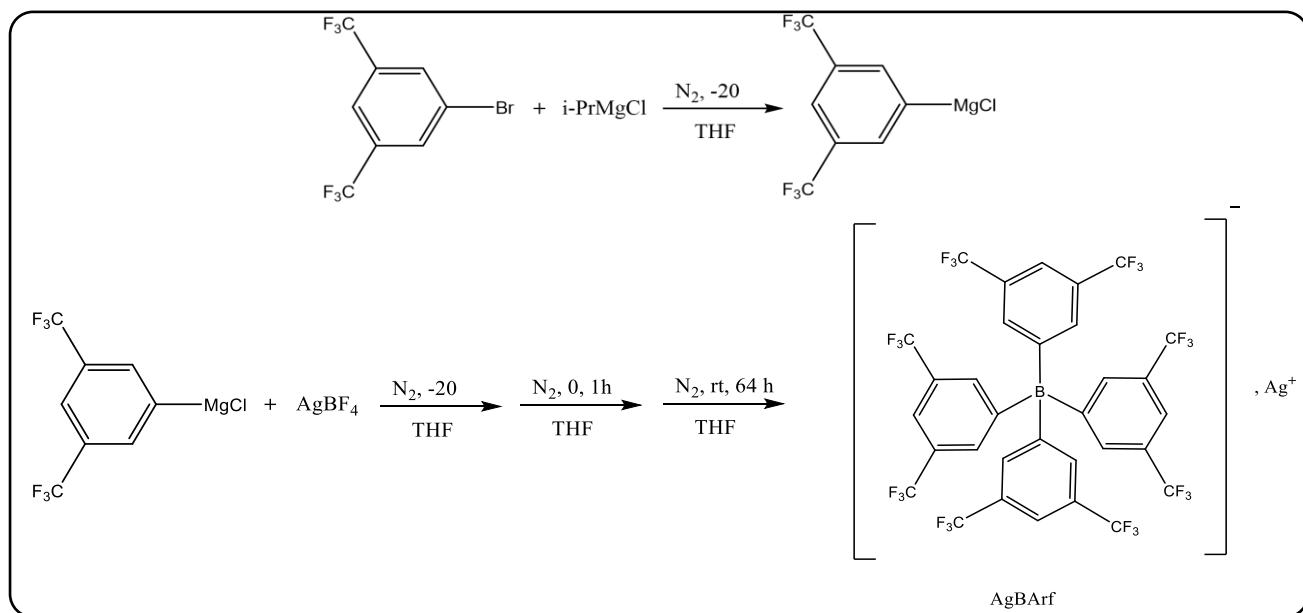
¹H NMR (400 MHz, acetone-d₆): δ 7.79 (br s, 8 H), 7.66 (br s, 4 H).

¹³C- {¹H} NMR (100 MHz, acetone-d₆): δ/ppm 161.5 (q, ¹J_{BC}) 50.0 Hz), 134.6 (s), 129.1 (q, ²J_{CF}) 31.5 Hz), 124.5 Hz (q, ¹J_{CF}) 270 Hz), 117.5 (s).

¹⁹F NMR (376 MHz, acetone-d₆): δ -62.46 (s).

¹¹B NMR (160 MHz, acetone-d₆): δ -7.18 (s).

ستز کبالت تری گوانیدین بنزايمیدازول تریس (تراکیس(۳-۵-تری فلئورومتیل) فنیل) بورات، AgBArf
درون بالن، ۲۵ میلی لیتر متانول ریخته و ۰.۹۱ گرم (۰.۹۹ مول)

شکل ۱ - مرحله‌های سنتز نقره تری(تتراکیس(۳-۵-تری‌فلوئورومتیل)فنیل)بورات

شکل ۲ - (الف) مخلوط دو فازی حاوی محلول آبی $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}, 3\text{Cl}^-$ و محلول AgBArf در دی کلرومتان، (ب) مخلوط دو فازی در نتیجه همزدن مخلوط شکل الف پس از یکساعت. در این مخلوط لایه آبی (لایه زیرین) آن حاوی $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}, 3\text{BArf}^-$ است زیرا یون کلرید با یون نقره به صورت نقره کلرید رسوب کرده است.

از ترانس بتا - نیترو استایرن، و ۰/۱۳ گرم (۰/۰ میلی‌مول) از کبالت تریس گوانیدین بنزایمیدازول تری کلرید به محتویات بالن اضافه نموده و مخلوط در دمای اتاق همزده شد. دنبال کردن واکنش با کروماتوگرافی لایه نازک نشان داد که واکنش تقریباً انجام نشده است. با تغییر آنیون کاتالیزگر به یک آنیون چربی دوست سبب شد که کاتالیزگر در حلal آبی مانند دی کلرو متان حل شود و واکنش انجام شود. به طوری که افزودن ۰/۳۴ گرم (۰/۰ میلی‌مول) از کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۳-۵-تری‌فلوئورومتیل)فنیل)بورات واکنش را سرعت بخشیده و واکنش پس از ۳۶ ساعت تقریباً به پایان می‌رسد. برای جداسازی فراورده، مخلوط واکنش از روی ستون

از AgBArf افزوده شد. سپس ۰/۶۹ گرم (۰/۰ میلی‌مول) از $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}, 3\text{Cl}^-$ درون بالن افزوده و مخلوط به دست آمده به شدت هم‌زده شد. پس از ۱۵ دقیقه هم زدن را متوقف و لایه آبی قرمز رنگ از لایه آبی جداسازی شد (شکل ۲). تبخیر حلal زیر هود به مدت ۲۴ ساعت، منجر به تشکیل ۰/۲۹ گرم (۰/۸۵ میلی‌مول، با بازده ۸۵٪) از $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}$ و 3BArf^- به شکل جامد سرخ رنگ و با نقطه ذوب $118-119^\circ\text{C}$ شد.

NMR (acetone-d6 δ/ppm): ^1H (500 MHz): 7.78 (s, 24H), 7.67 (s, 12H); 7.51, 7.45, 7.38, 7.30, 7.20, 5.83 (d, $J = 10$ Hz, 6(1H), 3 $\text{o-C}_6\text{H}_4$), 7.18, 7.09, 7.05, 7.01, 6.86, 6.64, (6 t, $J = 10$ Hz, 6(1H), 3 $m\text{-C}_6\text{H}_4$), 6.79, 6.44, 6.37 (3br s, 3(1H), 3CNHC(NH)=NH₂), 5.51, 5.10, 4.60 (3br s, 3(2H), 3NH₂), 3.57 (br s, 28H, 14 H₂O).

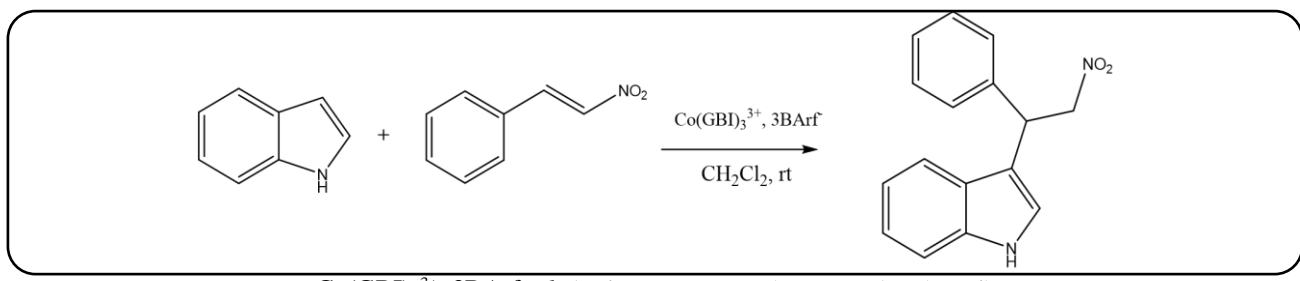
$^{13}\text{C}\{^1\text{H}\}$ (125 MHz) δ/ppm: 163.1 (q, $^1J_{\text{CB}} = 50$ Hz, $i\text{-C}_6\text{H}_3(\text{CF}_3)_2$), 135.5 (s, $\text{o-C}_6\text{H}_3(\text{CF}_3)_2$), 130.1 (q, $^2J_{\text{CF}} = 31.3$ Hz, $m\text{-C}_6\text{H}_3(\text{CF}_3)_2$), 128.6 (q, $^1J_{\text{CF}} = 271.3$ Hz, CF₃), 118.4 (s, $p\text{-C}_6\text{H}_3(\text{CF}_3)_2$); 160.2, 158.0, 157.5 (3s, 3N=C(NH)₂), 151.4, 151.0, 148.4 (3s, 3NH=CNH₂), 140.2, 140.1, 139.4 (3s, 3HNCCH-CHCHCHCN), 134.5, 134.4, 134.0 (3s, 3HNCCHCHCHCN), 124.1, 123.6, 122.9, 122.8, 122.7, 122.4 (6s, 3NCCHCHCHCN), 117.3, 115.9, 113.7, 112.7, 112.4, 111.7 (6s, 3NC-CHCHCHCN).

IR (thin film, cm⁻¹): 3420, 3380, 1681, 1568, 1525, 1463, 1354, 1275, 1112, 1103, 837, 745 and 690.

UV-Vis (CH₂Cl₂): λ_{max} 548 nm (ϵ 387 dm³/mol.cm).

واکنش ایندول با ترانس-β-نیترواستایرن

درون یک بالن، ۰ میلی‌لیتر دی کلرو متان ریخته و به آن ۰/۱۷ گرم (۰ میلی‌مول) از ایندول افزوده شد. سپس ۰/۴۹ گرم (۰ میلی‌مول)

از زمینه‌های پژوهشی پرکاربرد و رایج یافتن رویکردها و روش‌های نو در سنتز انانتیو گزین و دیاسترئو گزین و همچنین جداسازی انانتیومرها و دیاسترئومرهای [۳۳]. تیم پژوهشی گلدیس (J. A. Gladysz) بر روی واکنش‌های انانتیو گزین و دیاسترئو گزین افزایش مایکل و الکترون دوستی ایندول پژوهش‌های زیادی انجام داده است. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که انواع کمپلکس‌های فلزی مانند کمپلکس کبالت با دی آمین‌ها و کمپلکس روتینیم حاوی بنزایمیدازول گوانیدین می‌توانند واکنش‌های ایجاد پیوند کربن – کربن را کاتالیز کنند [۱۰]. واکنش افزایش مایکل و باز شدن حلقه لاکتید و پلیمری شدن آن با استفاده از این کاتالیزگرها نیز گزارش شده است [۳۳]. این کمپلکس‌ها با تشکیل پیوند هیدروژنی با واکنش دهنده‌ها سبب تسریع واکنش می‌شوند. در این پژوهش و واکنش دهنده‌ها بر روی کاربرد این دسته از کمپلکس‌ها، کمپلکس کبالت با گوانیدین بنزایمیدازول تهیه شده و تاثیر آن بر روی واکنش افزونی ایندول بر بتا - نیترواستایرن (یک واکنش فریدل کرافتس) بررسی شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که $\text{Co}(\text{GBI})_3^{3+}, 3\text{Cl}^-$ در حللال های قطبی مانند استون و متانول حل می‌شود اما در حللال با قطبیت کم تر مانند دی کلرو متان حل نمی‌شود. در نتیجه واکنش در حللال های قطبی از جمله استون و استونیتریل و در حضور ۱۰٪ مولی از این کمپلکس بررسی شده و مشاهده شد که واکنش پیشرفت چندانی ندارد. تعییر حللال به دی کلرومتان هم بر روی پیشرفت واکنش تاثیری نگذاشت.

یافته‌های پیشین نیز نشان می‌دهند که حللال های قطبی مانند استون و استونیتریل با این کمپلکس‌ها پیوند هیدروژنی می‌دهند و از برقراری پیوند هیدروژنی بین کمپلکس و واکنش دهنده‌ها جلوگیری می‌کند [۳۴، ۳۵]. از آن جایی که استفاده از حللال های آلی با قطبیت کم تر مانند دی کلرو متان می‌تواند این مشکل را برطرف کند، باید تعییری در کمپلکس ایجاد کرد که حلالیت آن در دی کلرو متان زیاد باشد. برای این منظور باید آنیون کلرید را با یک آنیون آلی بزرگ که چربی دوست است جایگزین کرد. بر همین اساس

کوتاهی از سیلیکاژل عبور داده شد و با دی کلرو متان شسته شد. بر اثر تبخیر حللال در روتاری، جامد کرم رنگی با نقطه ذوب $99 - 100^\circ\text{C}$ (۰.۹۲٪) به دست آمد. این جامد، یک مخلوط راسمیک است. داده‌های طیفی تشکیل ۲-نیترو-۱-فنیل اتیل-۱H ایندول را تأیید می‌کنند.

2-Nitro-1-phenylethyl-1H-indole: IR (KBr, 1/cm): 3405, 3056, 2907, 1544, 1455, 1430, 1377, 1224, 1185, 1098, 744, 698, 617.

$^1\text{H NMR}$ (500 MHz, CDCl_3) δ/ppm : 8.08 (br s, 1H), 7.48 (d, $J = 8.1$ Hz, 1H), 7.26–7.38 (m, 6H), 7.23 (t, $J = 7.7$ Hz, 1H), 7.12 (t, $J = 7.7$ Hz, 1H), 6.98 (d, $J = 2.4$ Hz, 1H), 5.20 (t, $J = 8.0$ Hz, 1H), 5.08 (dd, $J = 12.6, 7.4$ Hz, 1H), 4.96 (dd, $J = 12.6, 8.0$ Hz, 1H).

$^{13}\text{C NMR}$ (125 MHz, CDCl_3) δ/ppm : 139.5, 136.8, 129.2, 128.1, 127.8, 126.4, 122.9, 121.9, 120.2, 119.2, 114.6, 111.7, 79.8, 41.8.

واکنش ۵-متوكسی ایندول با ترانس-β-نیترواستایرن
درون یک بالن، ۱۰ میلی لیتر دی کلرو متان ریخته و به آن ۱/۴۷ گرم (۱ میلی مول) از ۵-متوكسی ایندول افزوده شد. سپس ۱/۴۹ گرم (۱ میلی مول) از ترانس بتا - نیترو استایرن، ۰/۱۷ گرم (۰/۰۵ میلی مول) از کبالت تریس گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۳،۵-تری فلوروومتیل) فنیل) بورات به محتابیات بالن اضافه شده و واکنش به مدت ۳۶ ساعت در دمای اتاق همزده شد. کروماتوگرافی با لایه نازک نشان داد که واکنش تمام شده است. برای جداسازی فراورده، مخلوط واکنش از روی ستون کوتاهی از سیلیکاژل عبور داده شده و با دی کلرو متان شسته شد. بر اثر تبخیر حللال در روتاری، جامد سفید رنگی با نقطه ذوب $123 - 124^\circ\text{C}$ (۰.۹۱٪) به دست آمد. این جامد، مخلوط از دو ایزومر بوده و راسمیک است.

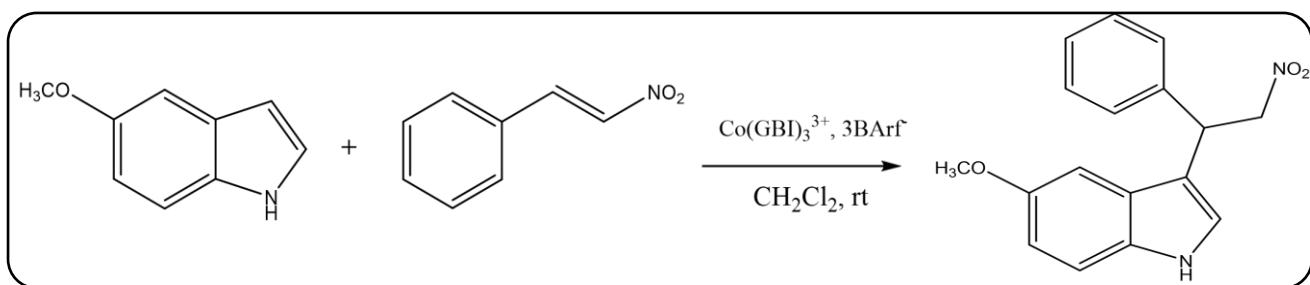
بحث و نتیجه‌گیری

سنتر ترکیب‌های کایرال اهمیت بهسزایی در صنایع گوناگون از دارویی، کشاورزی، زیست فناوری و تغذیه دارد. بهطوری که یکی

جدول ۱ - واکنش الکترون دوستی ایندول با بتا نیترو استایرن در حضور کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۵،۳-تری فلؤورومتیل) فنیل) بورات در حلال‌های گوناگون

ردیف	نام حلال	زمان (ساعت)	دما (درجه سلسیوس)	مقدار کاتالیزگر (درصد مولی)	پیشرفت واکنش (TLC)
۱	استون	۳۶	۲۵	۱۰	ناچیز
	استون	۳۶	۶۰	۱۰	ناچیز
۲	دی متیل استامید	۳۶	۲۵	۱۰	ناچیز
	دی متیل استامید	۳۶	۶۰	۱۰	ناچیز
۳	استونیتریل	۳۶	۲۵	۱۰	ناچیز
	دی کلرومتان	۳۶	۲۵	۵	ناچیز
۴	دی کلرومتان	۱۲	۲۵	۱۰	لکه فراورده به خوبی ظاهر شده است.
	دی کلرومتان	۳۶	۲۵	۱۰	بیش از ۹۵ درصد ^a

^a میزان پیشرفت از روی داده‌های طیف ¹H-NMR ¹H-NMR مشخص شد

واکنش ۵-متوكسی ايندول با ترانس-β-نيترواستايern

¹H NMR (500 MHz, CDCl₃) δ/ppm: 8.0 (br s, 1H), 7.20 – 7.35 (m, 6H), 6.97 (d, J = 2.3 Hz, 1H), 6.86 (d, J = 2.3 Hz, 1H), 6.84 (br s, 1H), 5.13 (t, J = 7.9 Hz, 1H), 5.04 (dd, J = 12.3, 7.5 Hz, 1H), 4.93 (dd, J = 12.3, 8.4 Hz, 1H), 3.77 (s, 3H).

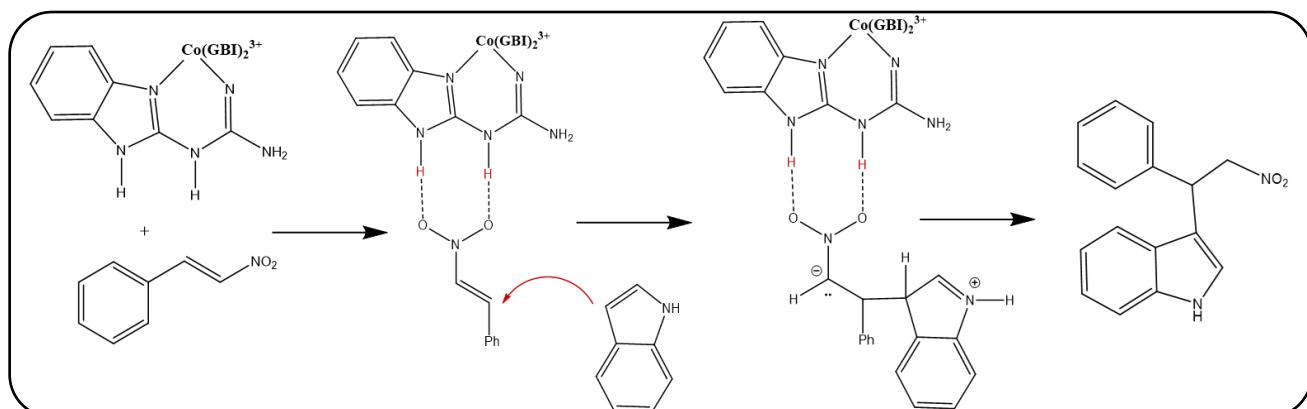
¹³C NMR (125 MHz, CDCl₃) δ/ppm: 154.4, 139.4, 131.8, 129.2, 128.0, 127.8, 126.8, 122.5, 114.3, 112.9, 112.4, 101.1, 79.7, 56.1, 41.8.

همان‌گونه که داده‌های جدول نشان می‌دهد، کمپلکس کبالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۵،۳-تری فلؤورومتیل) فنیل) بورات واکنش الکترون دوستی آروماتیکی ایندول با بتا-نیترواستایرن را کاتالیز می‌کند. به طوری که واکنش جایگزینی الکترون دوستی آروماتیکی در دمای اتاق به خوبی پیش می‌رود. بهینه‌سازی شرایط انجام واکنش همچنین مشخص کرد که این واکنش در حلال‌های قطبی مانند استون، دی متیل استامید و استونیتریل در دمای اتاق و حتی در دمای بالاتر پیشرفت چندانی ندارد. اما در حلال دی کلرومتان که قطبیت کمتری دارد، واکنش در دمای اتاق به دلیل به خوبی پیش می‌رود. نخست آن که کمپلکس در حلال حل می‌شود و امکان مجاورت بتا-نیترواستایرن با بخش گوانیدین بنزایمیدازول در کمپلکس را افزایش می‌دهد. دوماً حلال مانع از تشکیل پیوند هیدروژنی بین بتا-نیترواستایرن و بخش

ترکیب نقره تری(تتراکیس(۵،۳-تری فلؤورومتیل) فنیل) بورات (AgBArf) که دارای آبیون آلی و بزرگ، تری(تتراکیس(۵،۳-تری فلؤورومتیل) فنیل) بورات است سنتز شد تا بتوان بر اساس واکنش یون نقره با یون کلرید و ایجاد رسوب نقره کلرید، کمپلکس Co(GBI)₃³⁺, 3BArf⁻ را تهیه کرد. پس از تهیه این کمپلکس، واکنش ایندول با بتا-نیترواستایرن در حضور مقادیر کاتالیستی این کمپلکس دوباره بررسی شد. یافته‌های این بررسی‌ها نشان داد که واکنش افزایش الکترون دوستی ایندول به بتا-نیترواستایرن به آرامی در دمای اتاق و در حضور ۱۰٪ مولی از کاتالیزگر پیش می‌رود و فراورده با بازده بالا (۹۲٪) تشکیل می‌شود. البته به منظور یافتن مقدار بهینه کاتالیزگر و همچنین حلال مناسب، واکنش ایندول با بتا-نیترواستایرن در حضور مقدارهای ۵٪ و ۱۰٪ مولی از کاتالیزگر و در حلال‌های گوناگون بررسی شد (جدول ۱).

داده‌های طیفی تشکیل ۵-متوكسی-۳-(۲-نیترو-۱-فنیل)-۱H-indole را تایید می‌کنند.

5-methoxy-3-(2-nitro-1-phenylethyl)-1H-indole: IR (KBr, 1/cm): 3448, 3051, 3011, 2967, 2937, 2894, 1621, 1585, 1550, 1483, 1455, 1379, 1265, 1211, 1179, 1090, 1052, 1027, 916, 810, 703.

شکل ۳ - سازوکار پیشنهادی برای واکنش افزایشی الکترون دوستی ایندول به بتا- نیترواستایرن در مجاورت کمپلکس کجالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۵،۳-نیتروروومتیل) فنیل) بورات.

گوانیدین بنزایمیدازول تری(تتراکیس(۵،۳-نیتروروومتیل) فنیل) بورات (Co(GBI)₃³⁺, 3BArf⁻) زمینه را برای واکنش‌های نامتقارن تشکیل پیوند کربن-کربن فراهم می‌کند. به طوری که تاثیر مخلوط ایزومرهای نوری کمپلکس Co(GBI)₃³⁺, 3BArf⁻ واکنش ایندول با بتا- نیترواستایرن را کatalیز می‌کند. از آن جایی که کمپلکس تولید شده مخلوطی از دو ایزومر لامبدا و دلتا (Δ / Λ) است، اثر انانتیو گزین نشان نمی‌دهد. با این توصیف نمونه خالص از هر یک از این ایزومرها می‌تواند واکنش افزایشی الکترون دوستی ایندول به بتا- نیترواستایرن را به صورت انانتیو گزین یا دیاستereo گزین کatalیز کند. از همین رو پژوهش بر روی روش‌های جداسازی این دو ایزومر نوری ادامه دارد.

تقدیر و تشکر

پژوهشگر از دانشگاه ای اند ام تگزاس (A & M) و تیم پژوهشی جان گلديس (J. A. Gladysz) به خاطر در اختیار قراردادن مواد شیمیایی و آزمایشگاه تشكیر و قدردانی می‌کند. این پژوهش بخشی از طرح پژوهشی با گرنت شماره A-1656 و موسسه The Welch Foundation است.

گوانیدین بنزایمیدازول در کمپلکس نمی‌شود. در ادامه به منظور اطمینان از کارایی کاتالیزگر، واکنش ۵-متوكسی ایندول با بتا- نیترواستایرن هم مطالعه شد. نتیجه‌های پژوهش نشان داد که این ترکیب هم با بتا- نیترو استایرن در حضور این کاتالیزگر به خوبی واکنش می‌دهد و ۵-متوكسی-۳-(۲-نیترو-۱-فنیل اتیل)-اینдол با بازده بالا تولید می‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که کمپلکس کجالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۵،۳-نیتروروومتیل) فنیل) بورات (Co(GBI)₃³⁺, 3BArf⁻) کاتالیزگر مناسبی برای واکنش الکترون دوستی ایندول با بتا- نیترواستایرن است.

از سوی دیگر مشخص شد که کجالت (III) کلرید واکنش الکترون دوستی ایندول با بتا- نیترواستایرن را کatalیز نمی‌کند، در نتیجه می‌توان نتیجه گرفت که بخش گوانیدین موجود در کمپلکس کجالت تری گوانیدین بنزایمیدازول تریس(تتراکیس(۵،۳-نیتروروومتیل) فنیل) بورات (Co(GBI)₃³⁺, 3BArf⁻) نقش اصلی را در انجام این واکنش ایفا می‌کند. در واقع، بخش گوانیدین موجود در این کمپلکس با برقراری پیوند هیدروژنی با بتا- نیترواستایرن، پیوند دوگانه آن را فعال تر می‌کند و سبب تسریع واکنش می‌شود. در این شرایط ایندول از کربن شماره ۳ به گروه الکنی که کمبود الکترونی بیشتری پیدا کرده، حمله می‌کند. سازوکار پیشنهادی این واکنش در شکل ۳ به شرح زیر ارایه شده است.

همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که فراورده‌ها فعالیت نوری ندارند. با این توصیف می‌توان نتیجه گرفت که این کمپلکس یک مخلوط راسیمیک است و نمی‌تواند واکنش الکترون دوستی آرماتیکی ایندول با بتا- نیترواستایرن را به صورت انانتیو گزین کatalیز کند.

در پایان می‌توان نتیجه گرفت که کمپلکس کجالت تری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۳

مراجع

- [1] Radha Krishna Murthi P., Rambabu D., Basaveswara Rao M.V., Pal M., *Synthesis of Substituted Pyrroles via Amberlyst-15 Mediated MCR under Ultrasound*, *Tet. Lett.*, **55**(2): 507–509 (2014).
- [2] Peesa J.P., Yalavarthi P.R., Rasheed A., Mandava V.B.R., *A Perspective Review on Role of Novel NSAID Prodrugs in the Management of Acute Inflammation*, *J. of Acute Dis.*, **5**(5): 364–381 (2016).
- [3] Spandana Z., Sreenivasulu R., Basaveswara Rao M. V., *Design, Synthesis and Anticancer Evaluation of Carbazole Fused Aminopyrimidine Derivatives*, *Lett. in Org. Chem.*, **16**: 662–7 (2019).
- [4] Spandana Z., Sreenivasulu R., Malathi Rekha T., Rao M. V. B., *Novel 1,3,4-Oxadiazole Fused Thiadiazole Derivatives: Synthesis and Study of Anticancer Activities*, *Lett. in Drug Des. & Dis.*, **16**, 656–62 (2019), e) Shahinshavali S., Sreenivasulu R., Guttikonda V. R., Kolli D., Rao M.V.B., *Synthesis and Anticancer Activity of Amide Derivatives of 1,2-Isoxazole Combined 1,2,4- Thiadia Zole*, *Rus. J. of Gen. Chem.*, **89**: 324–9 (2019).
- [5] Rambabu D., Murthy P. V. N. S., Prasad K. R. S., Kandale A., Singh Deora G., Basaveswara Rao M. V., Pal M., AgNO_3 Mediated C–N Bond Forming Reaction: Synthesis of 3-Substituted Benzothiazines as Potential COX Inhibitors, *Tet. Lett.*, **53**: 6577–83 (2012).
- [6] Durga Rao B. V., Sreenivasulu R., Basaveswara Rao M. V., *Design, Synthesis, and Evaluation of Isoxazole-Thiadiazole Linked Carbazole Hybrids as Anticancer Agents*, *Rus. J. of Gen. Chem.*, **89**: 2115–20 (2019).
- [7] Ono N., “*The Nitro Group in Organic Synthesis*”, Wiley-VCH, New York (2001).
- [8] Seebach D., Colvin. E. W., Lehr. F., Weller T., *Nitroaliphatic Compounds-Ideal Intermediates in Organic Synthesis*, *Chimia*, **33**: 1-18 (1979).
- [9] Calderari.G., Seebach D., *Enantioselective Conjugate Addition of Primary Dialkylzinc Reagents to 2-Aryl- and 2-Heteroaryl-Nitroolefins Mediated by Titanium-Taddolates Preparation of Enantioenriched 2-Aryl-Alkylamines*, *Helv. Chim. Acta*, **68**: 1592 (1995).
- [10] Berner O.M., Tedeschi L., Enders D., *Asymmetric Michael Additions to Nitroalkenes*, *Eur. J. Org. Chem.*, **12**: 1877 (2002).
- [11] Olah G.A., Krishnamurti R., Prakash G.K.S. “*Friedel–Crafts Alkylation*”: in *Comprehensive Organic Synthesis*, Vol. III, Pergamon, Oxford, (1991).
- [12] Halland N., Aburel. P.S., Jørgensen K.A., *Highly Enantio- and Diastereoselective Organocatalytic Asymmetric Domino Michael–Aldol Reaction of Beta-Ketoesters and Alpha, Beta-Unsaturated Ketones*, *Angew. Chem., Int. Ed.*, **43**: 1272 (2004).
- [13] Cauble D.F., Gipson J.D., Krische M.J., *Diastereo - and Enantioselective Catalytic Carbometallative Aldol Cycloreduction: Tandem Conjugate Addition - Aldol Cyclization*, *J. Am. Chem. Soc.*, **125**: 1110 (2003).

- [14] Arnold L. A., Naasz R., Minnaard A. J., Feringa B. L., *Catalytic Enantioselective Synthesis of Prostaglandin E₁ Methyl Ester Using a Tandem 1,4-Addition-Aldol Reaction to a Cyclopenten-3,5-dione Monoacetal*, *J. Am. Chem. Soc.* **123**(24): 5841–5842 (2021).
- [15] Hamashima Y., Hotta D., Sodeoka M., *Direct Generation of Nucleophilic Chiral Palladium Enolate from 1,3-Dicarbonyl Compounds: Catalytic Enantioselective Michael Reaction with Enones*, *J. Am. Chem. Soc.* **124**: 11240 (2002).
- [16] Taylor M.S., Jacobsen E.N., *Enantioselective Michael Additions to α,β -Unsaturated Imides Catalyzed by a Salen-Al Complex*, *J. Am. Chem. Soc.* **125**: 11204 (2003).
- [17] Méndez I., Ferrer C., Rodríguez R., Lahoz F. J., García-Orduña P., Carmona D., *Catalytic Enantioselective Alkylation of Indoles with trans-4-Methylthio- β -Nitrostyrene*, *ACS Omega*, **43**: 27978–89, (2020).
- [18] Vasant More G., Bhanage M. B., *Synthesis of Chiral Fluorescence Active Probe and its Application as an Efficient Catalyst in Asymmetric Friedel-Crafts Alkylation of Indole Derivatives with Nitroalkenes*, *Catal. Sci. Technol.*, **5**: 1514-20, (2015).
- [19] Kumar P., Lymeropoulou S., Griffiths K., Sampani Stavroula I., Kostakis George E., *Highly Efficient Tetranuclear Zn^{II}₂Ln^{III}₂ Catalysts for the Friedel–Crafts Alkylation of Indoles and Nitrostyrenes*, *Catal.*, **6**: 140 (2016).
- [20] Amani, V., Zakeri, M. & Ahmadi, R. *Binuclear Nickel(II) Complex Containing 6-Methyl-2,2'-bipyridine and Chloride Ligands: Synthesis, Characterization, Thermal Analyses, and Crystal Structure Determination*. *Iran. J. Chem. Chem. Eng.* **39**: 113–122 (2020).
- [21] Ahmadi, R., *Determination of Cobalt(II) by a New PVC Membrane Coated Graphite Electrode Based on 6-Chloro-11- azabeno[a]phenothiazin-5-one as a Neutral Ion Carrier*, *J. Appl. Chem. Res.*, **13**: 18-35, (2019).
- [22] Jeganathan M., Kanagaraj K., Dhakshinamoorthy A., Pitchumani K., *Michael Addition of Indoles to β -Nitrostyrenes Catalyzed by HY Zeolite Under Solvent-Free Conditions*, *Tet. Lett.*, **55**: 2061 (2004).
- [23] Schreiner P.R., *Metal-Free Organocatalysis Through Explicit Hydrogen Bonding Interactions*, *Chem. Soc. Rev.*, **32**: 289 (2003).
- [24] Schreiner P. R., Wittkopp A., Ichiro Komoto I., Kobayashi S., *1-Dodecyloxy-4-perfluoroalkylbenzene as a Novel Efficient Additive in Aldol Reactions and Friedel–Crafts Alkylation in Supercritical Carbon Dioxide*, *Org. Lett.*, **4**(7): 1115–1118 (2002).
- [25] Dessole G., Herrera R.P., Ricci A., *H-Bonding Organocatalysed Friedel-Crafts Alkylation of Aromatic and Heteroaromatic Systems with Nitroolefins*, *Synlett*, **13**: 2374 (2004).
- [26] Ganesh M., Seidel D., *Catalytic Enantioselective Additions of Indoles to Nitroalkenes*, *J. Am. Chem. Soc.*, **130**: 16464 (2008).
- [27] Takemoto Y., *Development of Chiral Thiourea Catalysts and Its Application to Asymmetric Catalytic Reactions*, *Chem. Pharm. Bull.*, **58**: 593 (2010).

- [28] Joshi H., Ghosh S.K., Gladysz John A., *Enantioselective Additions of Stabilized Carbanions to Imines Generated from α -Amido Sulfones By Using Lipophilic Salts of Chiral Tris(1,2-diphenylethylenediamine) Cobalt(III) Trications as Hydrogen Bond Donor Catalysts*, *Synth.*, **49**: 3905 (2017).
- [29] Miller K.J., Kitagawa T.T., Abu-Omar M.M., *Kinetics and Mechanisms of Methyl Vinyl Ketone Hydroalkylation Catalyzed by Palladium(II) Complexes*, *Organomet.*, **20**: 4403 (2001).
- [30] Leazer Johnnie L. Jr., Cvetovich R., Tsay F. Rong, Dolling U., Vickery T., Bachert D., *An Improved Preparation of 3,5-Bis(trifluoromethyl)acetophenone and Safety Considerations in the Preparation of 3,5-Bis(trifluoromethyl)phenyl Grignard Reagent*, *J. Org. Chem.*, **68**: 3695 (2003).
- [31] Mukherjee T., Ganzmann C., Bhuvanesh N., Gladysz John A., *Syntheses of Enantiopure Bifunctional 2-Guanidinobenzimidazole Cyclopentadienyl Ruthenium Complexes: Highly Enantioselective Organometallic Hydrogen Bond Donor Catalysts for Carbon–Carbon Bond Forming Reactions*, *Organomet.*, **33**: 6723 (2014).
- [32] Gladysz John A., Bhuvanesh N., Ganzmann C., Ghosh Subrata K., *Werner Complexes with w-Dimethylaminoalkyl Substituted Ethylenediamine Ligands: Bifunctional Hydrogen-Bond-Donor Catalysts for Highly Enantioselective Michael Additions*, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **55**: 4356–60 (2016).
- [33] Yutthalekha T., Wattanakit C., Lapeyre V., Nokbin S., Warakulwit C., Limtrakul J., Kuhn A., *Asymmetric synthesis using chiral-encoded meta*, *Nature Comm.*, **1** (2016).
- [34] Thomas C., Gladysz John A., *Highly Active Families of Catalysts for the Ring-Opening Polymerization of Lactide: Metal Tempered Organic Hydrogen Bond Donors Derived from 2-Guanidinobenzimidazole*, *Am. Chem. Soc. Catal.*, **4**: 1134 (2014).
- [35] Ceniceros-Gómez A. E., Barba-Behrens N., Bernès S., Nöth H., Castillo-Blum S. E., *Synthesis, X-ray and NMR characterisation of cobalt(III) coordination compounds with 2-guanidinobenzimidazole*, *Inorg. Chim. Acta*, **304**: 230 (2000).